

vi. Concloem, doncs, que l'àrea d'impopularitat en el Princ. només comprèn la part ponentina i baixa del català occid. i les comarques tarragoneses.

Detallo alguns exs. anotats en conversa, i algunes definicions, recollits espontàniament en aquesta àrea més àmplia. «El Baell? És un *berál*: hi va a parar el Còrrec de Vallen» Cantallops (1958); «jo sé tot el terme, —és que vull saber tots els noms, —ho hauré de dir per *beráls*, per no deixar-me'n cap» Saldes (1964); «i més enllà? —hi ha un *berál* que en diuen el Clot del Perer» Das (Cerdanya central, 1935); «encara hi ha un altre *brál*, —com dèieu? —un *berál* que --» St. Bartomeu de Tenes (1963); «en aquell *berál* --» St. Bartomeu del Grau (1936); i per la Lluçanès V. encara *veralada* (DERIV.).

Fins aquí tot és cat. or., per tant es pot imaginar algú que dubti si és *veral* o *varal* o *be/ba*. Afortunadament, no sols hem vist ja la grafia *veral* en el text més antic, provinent d'Urgellet o Pallars, sinó que l'àrea moderna del mot, des de Cerdanya continua Segre avall. A Torres (terme d'Alàs) estem en el màxim de la zona xipella, que encara confon, en posició pretònica, les dues vocals: d'allà només ens interessa, doncs, per la frase: *Lu berál däl Bäürt se kuménsi a --*» (1935).

De la Seu d'Urgell en avall, on ja no hi ha confusió, la *ç* fou unànime; val a dir que des de la SdUrg. apareixen els símptomes de mot menys viu o caduc, és a dir que en uns pobles encara sortia com a *apeñatiu* en conversa o explicacions; i en d'altres, d'entremig, només aparegué com a genèric o pre-topònim, però se'n desenteniien quan procurava fer-lo sortir: *Beráls*, partida de Gramós (1957); a Noves: —*lo berál del Pei* —? —és que hi ha *lo Pei* [casa] i la *rourera del Pei* --- [1 km., camí d'Organyà] —què voleu dir «un *veral*»? —una finca pendent ---? —no n'hi ha atres punts, que ho digam aixins (1964). Més Segre avall tornà a sortir: «é un *berál* que se'n diu a la Vinya ---» Alinyà, on ja abans havia sortit en enumeració de noms propis: «X., Y., *lo Berál*, la ---», i al final de l'enquesta de la vasta vall subpirenaica: «--- i --- i *los Beráls*, les ---»; al Coll de Nargó *al Berál* nom d'una fonteta i de tota la partida aquella; a Bassella: «*Los Cabaniels* —? —és un *berál* de terreno» (1957). Però d'allà en avall ja res més.

I els lexicògrafs no en digueren res fins a Lab. (1840, 1864, 1888), que posà només *veral* sense explicacions remetent a *vereda* (sense precisions, tot i que d'aquest posa tres accepcions). L'autor, fill del Maestrat (on el mot és desconegut) anà aviat a viure a Bna., on morí abans de la 2.ª ed.; endevinem que havent sentit a algú el mot, o havent-li ho explicat, en publicar l'obra sense notes gaire detallades, i conservant-ne un record vague, el consignà com a mot que li havia resultat curiós; i, sense tenir-ne un concepte precís, es limità a orientar amb un mot que li venia a prop per la forma, i recordava coincident pel sentit, en tal o tal extensió. Els alemanys Baist i Vogel, sense altra guia que el Lab., ho entenen com a sinònim, que Vogel concreta «weg», camí. Significat que simplement

no ha existit mai.

Ag., negant-se a caure en tal lleugeresa, és el primer que anà a la segura: precisant «barrio: el *baral* de la Roqueta, aquest és el *baral* dels cavallés, els *barals* de la ciutat [?] (Ripoll, Vic etc.) // *baral* de terra: extensió de terreno (donde hay o ha habido bosque etc.) (St. Llorenç del Munt etc.); andurrial (Igalada, Sallent)»; i a la *v*-.: «petita comarca, afrau, extensió de terra indeterminada (Borredà): en aquest *varal* de terra fem tal o qual cosa; per aquests *varals* hi ha moltes perdius; què feu per aquests *varals*? ---». L'AlcM repeteix sobretot el *D*Ag., amb alguns afegits que veurem. El mot manca enterament en els *DFgra.*, *D*Amen., *FebrCard.*, *REW*, Supl. de Moll, i tampoc n'hi ha notícies en el *BDC* ni el *BDLC*. Cf. la nota que en vaig publicar en *LleuresC*, 32-33, amb notícies que ara he ampliat.

Sobre l'etimologia, després de molt rumiar, em limitava a incloure en el *DCEC* un parell de suggeriments amb expressa reserva. Dins l'article dedicat al cast. *VEREDA* i a propòsit de l'acc. secundària que comentarem em limitava a dir: «En vista de esta ac. sería posible que el cat. *veral* venga de *vere(d)als* i abans rebutjava els dubtes que sobre l'etim. de *vereda* havia posat Baist (*ZRP*h. VII, 1884, 124) «a causa del cat. *veral*, al que por lo visto creía sinónimo de *vereda* pero en realidad *veral* significa --- y cualquiera que sea el dudoso origen de esta palabra (pariente o no del cast. *VERA*), es seguro por lo menos que no nos ilustrará sobre *vereda*» —sobre el seu ètmon, és clar.

L'AlcM procedeix segons el seu mal costum d'encapçalar el seu article *veral* amb una aplicació mall. que suposa etimològica, i infant-ne audaçment el volum fins a fer-ne una «accepció 1», hi basteix damunt una teoria: «segons Coromines és possible que *veral* sigui contracció [inexacte] de *vere(d)al*, derivat de *vereda*; però creiem que *vereda* no ha estat mai cat., sinó pres dels dicc. cast., cosa que fa difícil que en provinqui un mot tan popular i autèntic com *veral*; no sembla absurd suposar que *veral* ve d'un mot ll. vg. **VARIALES* [còmode, barat, «ll. vg.»!] deriv. de *VARIUS* que originàriament indicaria un tros de terra diferent dels immediats». Explica que aquest sentit estaria «latent» en aquella aplicació mallorquina, cosa acceptable; i també estaria «latent», cosa arbitrària, en el significat predominant pertot, que ja hem precisat, del qual són meres variants, les seves accs. §§ 2 i 3.

La seva pretesa acc. 1 ha estat desconeguda dels filòlegs balears i de tots (res d'això en *DFgra.*, *D*Amen., *FebrCard.*, i d'obres d'AMAlcover, Spitzer, Moll, el mateix Aguiló, i tothom) fins que el 1926 sortí el llibre de Rokseth (*La Culture des Céréales à Majorque*, p. 78). AlcM basteix la seva § 1 totalment sobre les indicacions del filòleg noruec, resumint les localitats de la pagesia mall. on ho troba Rokseth (Manacor, Sineu, Montuiri; R. en dona encara un parell més de la mateixa rodalia, Vilafranca i St. Joan); i reproduïx bastant exactament les seves explicacions, però aquestes no fan al·lusió per res a «un tros de terra diferent» sinó a una «moisson» més espigada o granada, i a uns sec-